

Időutazás a 2010-ben 100 éves Délmagyarországgal: 1931 (22. rész)

PASSIÓ, A SZABADTÉRI NYITÁNYA

Hetvenkilenc hét múlva lesz 100 éves az 1910. május 22-én útjára bocsátott Délmagyarország. Lapunk e jubileuma alkalmából, mintegy visszazárlásként, időutazásra hívjuk olvasóinkat: hétről hétre egy-egy esztendő újságtermését átlapozva föl-villantjuk, milyennek láttatta a világot, az országot, a régiót, Szegedet – a Délmagyarországot. A magyar vidék legpatinásabb lapja sorozatának huszonkettedik állomása: 1931.

ÚJSZÁSI ILONA

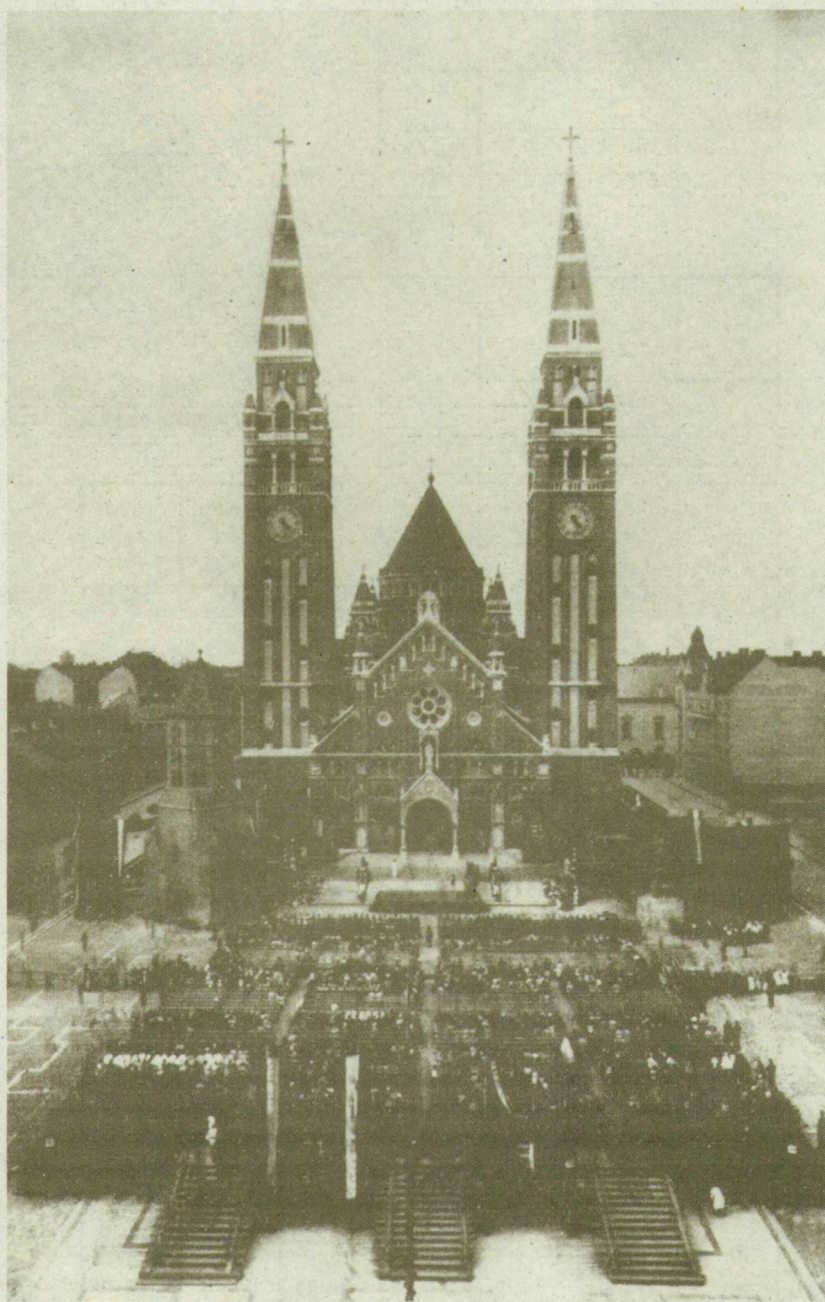
Helyszíni szemlét tartanak a szegedi Templom téren – a tét: hogy „megállapítsák, vajon az árkádós tér alkalmas-e a szabadtéri játékok rendezésére”. Így indokoljuk május 5-én, kedden, hogy hétfőn miért látogatott Szegedre „Kertész K. Róbert kultuszminiszteri államtitkár, Hevesi Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója, Fülei-Szánthó Endre miniszteri osztálytanácsos, Vojnovics Géza író” és számos színházi szakember. Vojnovics Passió-játékának előadását tervezik. A művet húsvétkor a Nemzeti Színházban bemutatták, Szegeden a szabadtéri játékok nyitánya lenne.

Hatvantageú zenekart, 666 résztvevőt (közte 130 szólót) álmodnak a Templom térré. A statisztériát a budapesti állami színházak személyzetéből és szegedi egyetemistákból verbuválnák. „Lehozzák Szegedre az állami színházak technikai felszerelését, színes reflektorokat, az Operaház ruhatárát.”

Lapunk a játékok mellett

Vezércikkben szállunk sikkra május 16-án a Szegedi Szabadtéri Játékok mellett – a szabadtéren is előadható passiójáték helyett. „A szabadtéri játékokat állandósítani kell... első gazdag forrásai lehetnek Szeged idegenforgalmának.” A külföldi figyelmére is méltó darabokat kellene színre vinni.

A „Magyar Passió” bemutatásának előkészületéről is tudósítunk. Véglegesé lett, hogy „az első előadást június

■ A szabadtéri játékok első előadása FOTÓK: SOMOGYI-KÖNYVTÁR, HELYSIMERETI GYŰJTEMÉNY

13-án, szombaton este nyolc órai kezdettel tartják meg, a második előadást pedig mérsékeltbb helyárrakkal másnap, vasárnap délután fél négy órai kezdettel”. „A tervezet szerint 3038

ülőhely lesz a nézőtéren”, a széksorok mögött „ideiglenes tribünt emelnek, amelyen közel kétezer ülőhely lesz”.

Konferansz és filmriport

„Nagyjelentőségű kísérlet lesz a Magyar Passió Templom téri előadása” – nyilatkozza lapunknak Kertész K. Róbert. „Ha meglesz a siker, akkor a jövő évtől kezdve két-három hetes ünnepi játékciklust rendszeresítünk Szegeden.” Azt is aláhúzza, hogy „gondoskodni kell nappali látóvalókról is”, de lehetőség a tiszai regattaverseny, a fürdőzés és sportolás is. A Délmagyarország vállalkozása, hogy „június 14-én, vasárnap délelőtt megrendezzük az első tiszai sétahajózást”.

„A rádió helyszíni konferansza jön Szegedre és az előadásról, annak külsőségeiről filmriport is készül” – ígéri az államtitkár abban reménykedve, hogy a külföldi figyelmét is sikerül felkelteni Szeged és a salzburgi dóm előtt tértől nagyobb itteni Templom téri álmodott program iránt.

„Felette áll minden eddigi megren-

→ **KRONOLÓGIA.** 1931. Január 13.: munkanélküliek 2 ezer fős tüntetése. Május 11.: a bécsi Credit-Anstalt bejelenti a csődöt – az európai pénzügyi válság kezdete. Június 19.: a pápai bulla szerint Szeged hivatalos püspöki székhely, a fogadalmi templom székesegyház (dóm) rangú. Június 29-30.: országgyűlési képviselő-választás – szegedi honatyák: Klebelsberg Kunó (Egységspárt), Kéthly Anna (szociáldemokrata), Rassay Károly (liberális).

dezt szabadtéri játéknak” a szegedi – nyilatkozza lapunk június 3-i számában Hevesi Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója a Magyar Passióról, melynek budapesti próbái elkezdődnek. „A nagy érdeklődésre való tekintettel vasárnap este is előadják a Magyar Passiót” – harangozzuk be a harmadik előadást június 7-én.

„Gardenpartit” rendezett a Tisza kerthelyiségében június 12-én, pénteken a város hatósága legalább száz meghívottnak – köztük volt József főherceg és Anna hercegasszony és számos színházi híresség (a Nemzeti vezetőin kívül, a művészek közül például Bartos Gyula és Tökés Anna).

Mikófalvától Szegedig

A főpróbát zivatar zavarta meg. Az erről beszámoló június 13-i számunkban három fotóval gazdagított riportban visszük el olvasónkat Mikófalvára, ahol az első szabadtéri passiójátékot rendezték.

Lengyel Vilma „Magyar Passió – Az első szegedi szabadtéri játékok” címmel ír kritikát június 14-i számunkban az előadásról, melynek premierjét ötezer ember látta. A Délmagyarország nemes hagyományainak megfelelő, több oldalas összeállításban képet kapunk a protokollvendégekkel zsúfolt nézőtérről, de az idegeneknek szegedi specialitásokat („az izlésesen csomagolt szegedi paprikát, a pillangós papucsokat, a tarhonyás zsákokcskákat, a szegedi képekkel díszített üveg- és majolikaárut, a Szegedet ismertető képes füzeteket, levelezőlapokat, emléktárgyakat”) kínáló árusokról, a szállásproblémákról és a különvonatról is. A hazai szabadtéri játékokról ad körképet („n. a.”), Vér György pedig a salzburgi játékokon szerzett élményeinek csokrát nyújtja át. Hont Ferenc a Szabadtéri színjátékról ír cikket.

Szegedi Passió című vezércikkünk köszönti az elsőket: „Az épülő kassai dóm előtt játszódtott le a Magyar Passió, s az épülő szegedi fogadalmi templom előtt játszódtott le a Szegedi Passió. Szeretettel köszöntjük mindazokat, akik első magvetői annak a szerencsés ötletű munkának, amiből talán egykor kultúra és tradíció lesz...”

NAPI HÍREK

Tükröt tart szülővárosának és a régióknak a Délmagyarországot. A cikkek, információk fölött a forrás: „saját tudósítónktól” – most 1931-ből.

MUNKATÁRSUNKTÓL

TRIANONI ÉVTIZED. „Lord Rothermere a következő új évi üzenetet küldte: Szomorúsággal és csalódással teljes tíz év zárul le Magyarországot számára a tegnapi nappal. Ez volt a trianoni évtized... Nekem meggyőződésem, hogy az az évtized, amelynek útjaira a világ marálépett, tanúja lesz a magyar igazság elismerésének. Nem lehet kétségbe vonni, hogy a jog Magyarország oldalán van. Három és fél millió magyar kénytelen akarata ellenére idegen uralom alatt élni...” (január 1., csütörtök). **SENT-GYÖRGYI SZABADEGYETEME.** „A Ferenc József Tudományegyetem Barátság Egyesülete ma, csütörtökön délután 6 órakor az egyetem jogi karának I. számú termében (központi egyetem, II. em.) szabadegetemi előadást tart. Előad dr. Szent-Györgyi Albert egyetemi tanár a biochemia alapjairól. Belépődíj nincs” (február 5., csütörtök). **OLCSÓBB A SÓR.** „Az első komoly és jelentős árleszállítás csak most következett be azzal, hogy a sörárakat tegnapi napra poharanként 40 fillérről 28 fillérré szállították le. Kerek 30 százaléknak felel meg ez az árredukció” (március 22., vasárnap).

NYOMORENYHÍTÉS. „Tekintettel a tavaszra, április 17-én szüntetik az ingyen tűzifa- és kenyérosszítást, amellyel a város a téli hónapokban enyhíteni igyekezett a nyomoron.” Csak az ebédakció folytatódik. Az indoklás: Szegednek elfogyott a segélyezésre szánt pénze, és kezdődnek a tavaszi mezőgazdasági munkák (április 12., vasárnap).

TENISZEZŐK. „A Rothermere-serlegért Szeged és Szombathely teniszcsapatok mérkőztek. A versenyt a szegediek nyerték 3:2 arányban (július 14., kedd). **ÓCEÁNREPÜLŐK.** Endresz György és Magyar Sándor, a dicsőséges magyar óceánrepülő a közeli napokban az országban tervezett körrepülés során Szegedre is ellátogatnak” – a Justice for Hungaryval, melyet kiállítanak, 50 fillérért megtekinthető (augusztus 6., csütörtök).

RISZ SZEGEDRŐL. „A fehértóti rizstermelő kísérlet teljes mértékben sikertült” – mondja Kogutowicz Károly, az Alföld-kutató bizottság elnöke. „A Fehértó bizonyos részein eredményesen termesztethető a rizs... A Gyevi-Fertő különtelepnek holdanként 12 mázsa termést várnak (augusztus 15., szombat). **KISRONGYOS AKCIÓ.** „A szegény iskolás gyermekek téli meleg cipővel és ruhával való segélyezése érdekében felkérem a törvényhatóságom nemes lelkű társadalmát, hogy minden erejével támogassa azt a kisrongyos akciót, amely már több mint egy évtizede a társadalom jótékonyasága útján óvja a magyar jövő ártatlan reményégeit a tél fagyos leheletétől” – Aigner Károly főispán (október 29., csütörtök).

GUGLIELMETTI ÉNEKE. Guglielmetti Anna Mária szerdai szegedi hangversenyét követően pénteken már a Traviatát éneklte Pesten, azután Debrecen következett, majd Hoffmann meséi és a filharmonikusok hangversenye (november 18., szerda).

A VÁLSÁG. „A nagy világgazdasági válság, mint valami szörnyű pusztító és leküzdhetetlen szű-féreg berágta magát az emberiség életfájába” – írja Kogutowicz Károly egyetemi tanár. Szerinte „a gyógyulás, a segítség leghatásosabb módja volna, hogy a társadalom maga venné kezébe a mentés munkáját. (...) A lényeges az, sikerüljön az általános mentő és újraépítő munkát megszervezni” (december 25., péntek).

→ Arcél: Sz. Szigethy Vilmos (1877–1956)

„Sz. Szigethy a színes, eleven, az apró híreket is »kis miniatűröké« formáló újságíró híve; az írói ambíció és az újságírói igényesség egyesült írásaiban” – írja Lengyel András irodalomtörténész. A szegedi zurnalistikának azon nemzedékéhez tartozott, amelyik „a riportot, a gyors és pontos hírszolgálatot, a mozgékonyaságot” értékelte, művelte. Szeged város levéltárnokaként dolgozott 1949-ig, nyugdíjazásáig. Közben (1927-től) a Délmagyarország külső munkatársaként „olvasmányaival” a lap érdekességéhez járult hozzá. Például 1931-ben itt jelent meg a későbbi könyv alakban is napvilágot látott műve: A régi Szegedből az újba.

RÉMHÍREK ÉS CÁFOLATUK

MUNKATÁRSUNKTÓL

A hat évtizede „a magyar fapiac egyik legjelentősebb vállalata”, a Winkler Testvérek cég fizetési nehézségeiről közölt tudósításunk nyomán újabb rémhírek terjednek – vezetjük be a május 5-én, kedden közölt összeállítást.

Czigler Arnold építész-mérnök, a törvényhatósági bizottság tagja: „Ha ma az adókat – valamennyit – arra kényszerítenék, hogy 48 órán belül fizesse ki tartozásait, bizony itt mindenki fizetése képtelen lenne...” Tonelli Sándor kamarai főtitkár: „Hidegvér és nyugalom. Elszigetelt jelenségek a szegedi piac általános helyzetét annál kevésbé rendíthetik meg, mert a bankok nagyon óvatos hitelpolitikát folytatnak”.

BŰNÖS VÁROS

MUNKATÁRSUNKTÓL

A hivatalos adatok szerint Szegeden 1931-ben összesen 3877 bűncselekményt követtek el – írja tudósítónk december 25-én. A februári 270-nel szemben novemberre 442 bűnös cselekedetet kell elkönyvelni. „A nincstelenség és a korgó gyomor” a legfőbb bűnokokozó: a 2587 vagyon elleni bűntettből 1340 lopás. Ugyanakkor „majdnem minden második nap eltűnik valaki Szegeden”: ebben az évben 158 személy. E szempontból a legaktívabb hónap: május, akkor szinte minden nap eltűnt valaki Szegedről. A balesetek (1027) és az öngyilkosságok (117) száma évről évre nő: a reménytelen szerelem mint halálok kiment a divatból, az öngyilkosok legalább 90 százaléka valójában a gazdasági válság áldozata.

KÁNIKULA. „Vasárnap kánikulai hőség köszöntött a városra. A Tisza strandjai, fürdőházai roskadásig megteltek – tudósítunk a nyári hőségről július 14-én. – A Tisza mindkét partján színes fürdőruhákba öltözött embertömeg hullámozott. Rekordot ért el a csónakforgalom is, amennyiben vasárnap nem volt pihenő csónak, vitorlás, motoros. Közel 2500 vízi jármű szelte a vizet. A Maros-torkolattól a vasúti hídig úgyszólván ember-ember hátán tolongott... Vasárnap szinte 20 ezer ember keresett enyhülést a Tisza hullámaiban.”